

Sygn. akt VIII U 55/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Ewa Grychtol

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2019 r. w Gliwicach

sprawy J. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 16 listopada 2018 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób że przyznaje ubezpieczonemu J. P. (1) prawo do przeliczenia emerytury z zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 250 % od dnia 1 października 2018 roku;
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie;
3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSR del. Magdalena Kimel

Sygn. akt VIII U 55/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 16 listopada 2018 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. P. (2) prawa do ponownego przeliczenia emerytury na podstawie art. 110 i 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przyczyną odmowy przeliczenia świadczenia w myśl art. 110 ww. ustawy był fakt, iż po przeliczeniu podstawy wymiaru w uwzględnieniu wynagrodzeń przypadających przed zgłoszeniem wniosku, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru okazał się niższy od obecnie przyjętego wynoszącego 361,65%. Z kolei przyczyną odmowy przeliczenia emerytury zgodnie z art. 110a ustawy emerytalnego był fakt, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru był niższy niż wymagany 250%. Organ rentowy wskazał nadto, iż za okres od 1 sierpnia 1968 r. do 31 grudnia 1978 r. przyjął, iż ubezpieczony uzyskiwał wynagrodzenie minimalne.

Z powyższą decyzją nie zgodził się ubezpieczony. Wniósł odwołanie, w którym domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przeliczenie emerytury zgodnie z wnioskiem. Wskazał, że w okresie od 1 sierpnia 1968 r. do 31 grudnia 1978 r. osiągał znacznie wyższe wynagrodzenie, niż przyjął to organ rentowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Wskazał m.in, że nie może przeliczyć ubezpieczonemu emerytury w myśl art. 110 a, bowiem wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia ubezpieczonego wyniósł jedynie 227,05%.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. P. (1) urodził się (...) W latach 1964 -1967 uczęszczał do Technikum Górniczego w B..

Ubezpieczony pracował w KWK (...) w B.:

a) od 30 czerwca 1964 r. do 20 czerwca 1966 r., z tym że od 30 czerwca 1964 r. do 7 lipca 1964 r. jako robotnik na powierzchni, od 8 lipca 1964 r. do 4 września 1964 r. jako robotnik pod ziemią, od 1 lipca 1965 r. do 21 sierpnia 1965 r. jako młodszy elektryk pod ziemią, od 24 maja 1966 r. do 20 czerwca 1966 r. jako praktykant pod ziemią;

b) od 15 lipca 1967 r. do 15 stycznia 1993 r. z tym, że od 15 lipca 1967 r. do 31 lipca 1968r. jako stażysta, od 1 sierpnia 1968 r. do 31 grudnia 1968 r. jako elektryk, od 1 stycznia 1970 r. do 31 grudnia 1971 r. jako dozorca urządzeń elektrycznych pod ziemią, od 1 stycznia 1972 r. do 31 maja 1974 r. jako sztygar zmianowy urządzeń elektrycznych pod ziemią, do 1 czerwca 1974 r. do 25 września 1978 r. jako sztygar oddziałowy urządzeń elektrycznych pod ziemią, od 26 września 1978 r. do 15 stycznia 1993 r. jako sztygar zmianowy urządzeń elektrycznych pod ziemią.

W dniu 12 października 1992 r. ubezpieczony wniósł do organu rentowego o przyznanie mu prawa do emerytury.

Decyzją z 15 listopada 1992 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 lipca 1992 r. Niemniej jednak z uwagi na kontynuację zatrudnienia, wypłata świadczenia została zawieszona. Do ustalenia podstawy wymiaru przyjęto wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru składek z 3 lat kalendarzowych, tj. z lag 1985-1987. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 361,65%.

Wypłata emerytury została wznowiona od stycznia 1993 r.

W okresie od 27 września 1994 r. do 28 lutego 2002 r. ubezpieczony pracował w Fabryce (...) w B..

W dniu 22 października 2018 r. ubezpieczony wniósł do organu rentowego o ponowne obliczenie świadczenia emerytalnego, zgodnie z art. 110 i 110a ustawy emerytalnej.

W dniu 16 listopada 2018 r. organ rentowy wydał decyzje odmowną o treści jak wyżej.

Od decyzji tej ubezpieczony wniósł odwołanie, które zainicjowało niniejsze postępowanie.

(...) SA przesłała druki rp-7 ubezpieczonego za okres od 1979 r. do 1988 r. i od 1988 r. do 1993 r. Jednocześnie wskazała, że nie posiada dokumentacji płacowej ubezpieczonej za okres do 31 grudnia 1978 r.

Z kartoteki personalnej ubezpieczonego wynika, że jego wynagrodzenie zasadnicze wraz z dodatkiem funkcyjnym w latach 1970-1979 kształtowało się następująco:

1970 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: 2 200 zł x 6 miesięcy (od stycznia do czerwca) = 13 200 zł

3 000 zł x 6 miesięcy (od lipca do grudnia)= 18 000 zł

RAZEM: 31 200 zł

1971 r.

Wynagrodzenie zasadnicze 3 000 zł x 12 miesięcy = 36 000 zł

1972 r.

Wynagrodzenie zasadnicze 3 400 zł x 12 miesięcy = 40 800 zł

1973 r.

Wynagrodzenie zasadnicze 3 600 zł x 12 miesięcy = 43 200 zł

1974 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: 3 600 zł x 1 miesiąc (styczeń) = 3 600 zł

4 000 zł x 4 miesiące (od lutego do maja) = 16 000 zł

4 600 zł x 7 miesięcy (od czerwca do grudnia) = 32 200 zł

Dodatek funkcyjny: 1 000 zł x 4 miesiące (od lutego do maja) = 4 000 zł

1 250 zł x 7 miesięcy (od czerwca do grudnia) = 8 750 zł

RAZEM: 64 550 zł

1975 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: 4 600 zł x 12 miesięcy = 55 200 zł

Dodatek funkcyjny: 1 250 zł x 12 miesięcy = 15 000 zł

RAZEM: 67 200 zł

1976 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: 4 600 zł x 7 miesięcy (od stycznia do lipca) = 32 200 zł

5 000 zł x 5 miesięcy (od sierpnia do grudnia) = 25 000 zł

Dodatek funkcyjny: 1 250 zł x 7 miesięcy (od stycznia do lipca) = 8 750 zł

2 000 zł x 5 miesięcy (od sierpnia do grudnia) = 10 000 zł

RAZEM: 75 950 zł

1977 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: 5 000 zł x 12 miesięcy = 60 000 zł

Dodatek funkcyjny: 2 000 zł x 12 miesięcy = 24 000 zł

RAZEM: 84 000 zł

1978 r.

Wynagrodzenie zasadnicze: 5 000 zł x 12 miesięcy = 60 000 zł

Dodatek funkcyjny: 2 000 zł x 12 miesięcy = 24 000 zł

RAZEM: 84 000 zł

Ubezpieczony otrzymywał również inne stałe składniki wynagrodzenia takie jak deputat węglowy oraz Kartę Górnika.

Stosunek wynagrodzenia ubezpieczonego wraz z otrzymywanym przez ubezpieczonego dodatkiem funkcyjnym w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia w kraju kształtował się w następujący sposób:

Rok	Wynagrodzenie zasadnicze ubezpieczonego wraz z dodatkiem funkcyjnym	Średnia krajowa	Stosunek wynagrodzenia ubezpieczonego do średniego krajowej (w %)
1970	31 200	26 820	116,33
1971	36 000	28 296	127,23
1972	40 800	30 108	135,51
1973	43 200	33 576	128,66
1974	65 550	38 220	171,50
1975	67 200	46 956	143,11
1976	75 950	51 372	147,84
1977	84 000	55 152	143,24
1978	84 000	58 644	143,24
1979	153 730	63 924	240,49
1980	182 288	72 480	251,50
1981	202 763	92 268	219,75
1982	516 687	139 572	370,19

1983	621 513	173 700	357,81
1984	726 328	202 056	359,47
1985	884 449	240 060	368,43
1986	1 045 871	289 140	361,72
1987	1 286 140	350 208	361,25
1988	1 969 413	637 080	309,13
1989	7 018 640	2 481 096	282,88
1990	29 299 108	12 355 644	237,13
1991	55 586 032	21 240 000	261,70
1992	86 081 650	35 220 000	244,41
1993	3 910 600	47 940 000	8,16
1999	12 652,25	20 480,88	61,78
2000	15 300	23 085,72	66,27
2001	14 770,60	24 742,20	59,70
2002	4 200	25 598,52	16,41

Wynagrodzenie ubezpieczonego z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia w stosunku do średniego wynagrodzenia w kraju kształtowało się następująco:

Rok	Wynagrodzenie zasadnicze ubezpieczonego wraz z dodatkiem funkcyjnym	Średnia krajowa	Stosunek wynagrodzenia ubezpieczonego do średniego krajowej (w %)
------------	--	------------------------	--

1972	40 800	30 108	135,51
1974	65 550	38 220	171,50
1975	67 200	46 956	143,11
1976	75 950	51 372	147,84
1977	84 000	55 152	143,24
1978	84 000	58 644	143,24
1979	153 730	63 924	240,49
1980	182 288	72 480	251,50
1981	202 763	92 268	219,75
1982	516 687	139 572	370,19
1983	621 513	173 700	357,81
1984	726 328	202 056	359,47
1985	884 449	240 060	368,43
1986	1 045 871	289 140	361,72
1987	1 286 140	350 208	361,25
1988	1 969 413	637 080	309,13
1989	7 018 640	2 481 096	282,88
1990	29 299 108	12 355 644	237,13
1991	55 586 032	21 240 000	261,70
1992	86 081 650	35 220 000	244,41

SUMA WSKAŹNIKÓW	5 110,3 %	
WSKAŹNIK WYSOKOŚCI PODSTAWY WYMIARU Z 20 NAJKORZYSTNIEJSZYCH LAT	255,52 %	

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, aktach osobowych ubezpieczonego, pisma (...) SA z dnia 14 marca 2019 r. (k.33).

Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach z dokumentów, w tym aktach osobowych ubezpieczonego oraz aktach organu rentowego (druki rp-7), którym dał wiarę w całości, jako że sporządzone zostały one przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności. W aktach osobowych znajdowały się dane zawierające wynagrodzenie zasadnicze ubezpieczonego wraz z otrzymywanym przez niego dodatkiem funkcyjnym za okres od 1970-1978, które następnie posłużyły do obliczeń, a w aktach organu rentowego druki rp-7 za okres późniejszy.

Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, bowiem odtworzenie wynagrodzenia przez biegłego wobec tego, iż zachowały się dane dotyczące wysokości wynagrodzenia odwołującego w poszczególnych miesiącach w spornym okresie, było zbędne.

W konsekwencji, Sąd uznał, że zgromadzone dowody są kompletne i pozwalają na czynienie na ich podstawie ustaleń co do stanu faktycznego, a następnie na rozstrzygnięcie sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na częściowe uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy ubezpieczony spełnia warunki do przeliczenia emerytury górniczej na podstawie art.110 lub 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1383 j.t.).

Zgodnie z art. 110 ustawy emerytalnej wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Warunek posiadania wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru nie jest wymagany od emeryta lub rencisty, który od dnia ustalenia prawa do świadczenia do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie świadczenia, w myśl ust. 1, nie pobrał świadczenia wskutek zawieszenia prawa do emerytury lub renty lub okres wymagany do ustalenia podstawy przypada w całości po przyznaniu prawa do świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wynosi co najmniej 130%.

Okres ostatnich 20 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1, obejmuje okres przypadający bezpośrednio przed rokiem, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, z uwzględnieniem art. 176.

Zgodnie z art. 110a ustawy emerytalnej wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art.15, z uwzględnieniem art.110 ust.3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia:

- z kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie emerytury od przeliczonej podstawy,
- dowolnie wybranych przez emeryta 20 lat kalendarzowych, w których podlegał ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia o ponowne ustalenie wysokości emerytury, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art.15 ust.5, jest wyższy niż 250%.

Ustalenie wysokości emerytury w sposób wskazany powyżej może nastąpić tylko raz.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu), a także zeznań świadków.

W postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006r., sygn. akt I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257). Niemniej jednak zarobki za poszczególne lata muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości. Nie jest natomiast możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o hipotetyczne lub uśrednione wysokości zarobków. Zatem – jak już to wskazano wcześniej - kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w pierwszej kolejności Sąd wskazuje, że dokonał obliczeń i odtworzył otrzymywane przez ubezpieczonego wynagrodzenie zasadnicze wraz z dodatkiem funkcyjnym za lata 1970-1978, bowiem organ rentowy uznał, że ubezpieczony otrzymywał wówczas minimalne wynagrodzenie. Dane dotyczące ww. okresu znajdowały się w kartotece personalnej ubezpieczonego. Jednocześnie Sąd pominął w obliczeniach uzyskiwane przez ubezpieczonego inne składniki wynagrodzenia, które ubezpieczony z pewnością otrzymywał takie jak Karta Górnika czy deputat węglowy, albowiem odtworzenie wynagrodzenia zasadniczego wraz z dodatkiem funkcyjnym było wystarczające dla uzyskania wwpw przekraczającego 250 %. Natomiast za lata następne (od 1979 r.), Sąd uwzględnił dane z druków rp-7 znajdujące się w aktach sprawy. Następnie Sąd obliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 najkorzystniejszych lat z całego okresu zatrudnienia z uwzględnieniem zarobków po przyznaniu świadczenia, tj. z lat 1972, 1974-1992. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przekroczył 250 %.

Reasumując, skoro wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy niż 250%, to ubezpieczonemu przysługuje prawo do ponownego przeliczenia pobieranej przez niego emerytury z zastosowaniem art.110a ustawy emerytalnej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do przeliczenia emerytury z zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 250% od dnia 1 października 2018 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym ubezpieczony złożył wniosek o przeliczenie świadczenia.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonego. Wskazać należy, że zaskarżona decyzja obejmowała także rozstrzygnięcie w zakresie przeliczenia emerytury na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej. Aby przeliczenie emerytury w oparciu ten przepis było możliwe, nowo wyliczony wwpw musiałby przekraczać dotychczasowy na poziomie 361,65 %. co nie miało miejsca. W związku z powyższym, Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonego w tym zakresie, zgodnie z art. 477¹⁴§1 kpc i orzekł jak w pkt 2 sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.), zasądzając od organu rentowego, jako od strony przegrywającej proces na rzecz ubezpieczonego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSR del. Magdalena Kimel